УДК 624.061.5:330.522.2

Маковеєва Олена, Шуварська Ганна

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В даній статті були розглянуті методи оцінки основних виробничих фондів на будівельному підприємстві, був представлений перелік основних засобів, зокрема основних виробничих засобів, їх оцінки, формули розрахунку показників їх використання. Визначено основні наукові концепції та критерії визначення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства. Визначенінапрямки підвищення ефективності використання основних виробничих фондів будівельної організації. Дослідженоспецифікувикористання будівельним підприємством основних виробничих фондів, представлено схему етапів аналізу стану та ефективності використання основних виробничих фондів будівельного підприємства.Представлено комплекс заходів щодо поліпшення використання виробничих потужностей і основних виробничих фондів будівельного підприємства.

Ключові слова: методи, оцінка, рентабельність, фондовіддача, фондомісткість,фондозабезпеченість, фондоозброєність, основні виробничі фонди, ефективність.

Маковеева Елена, Шуварская Анна

ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОСНОВНЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ФОНДОВ НА СТРОИТЕЛЬНОМ ПРЕДПРИЯТИИ

В данной статье были рассмотрены методы оценки основных производственных фондов на строительном предприятии, был представлен перечень основных средств, в том числе основных производственных средств, их оценки, формулы расчета показателей их использования. Определены основные научные концепции и критерии определения эффективности использования основных производственных фондов предприятия. Определени пути повышения эффективности использования основных производственных фондов строительной организации. Исследовано специфику использования строительным предприятием основных производственных фондов, представлена схема этапов анализа

состояния и эффективности использования основных производственных фондов строительного підприємства.Представлено комплекс мероприятий по улучшению использования производственных мощностей и основных производственных фондов строительного предприятия.

Ключевые слова: методы, оценка, рентабельность, фондоотдача, основные производственные фонды, фондоемкость, фондообезпечение, фондовооруженность, эффективность.

Makoveeva Helena, Shuvarska Ganna

RESEARCHES METHODS ONCE EFFEKTIVNOST OF THE MAIN VIROBNICHIH FONDU ON BUDULINEK PAPRIKA METHODS OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF FIXED ASSETS AT CONSTRUCTION COMPANY

In this article, methods of valuation of fixed assets at the construction company, was presented the list of fixed assets, including fixed assets, their valuation, calculation of indicators of their use. Identifies the key scientific concepts and criteria for determining the efficiency of use of the company's fixed assets. Definition wide-angle ways to improve the efficiency of use of fixed assets construction organizations. Investigated the specific use of the building enterprise fixed assets, presents the scheme of the stages of analysis of the status and effectiveness of the use of fixed assets construction pgprint. Presents a set of measures to improve capacity utilization and the basic production assets of construction enterprises.

Keywords: methods, assessment, profitability, capital productivity, capital ratio, vodozabezpechenist, tendovaginitis, the main production assets, efficiency.

Постановка проблеми. Проблема підвищення ефективності використання основних виробничих фондів - це складне, багатофакторне комплексне питання, насамперед тому що ефективність використання основних фондів, у тому числі основних виробничих фондівкожному будівельногопідприємства та і в цілому по галузі, залежить від тенденцій таких показників як рентабельність, фондовіддача, фондомісткість, фондозабезпеченість, фондоозброєність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти з питань основних фондів висловлювали у своїх

працях такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Бойчик І.М., Вігуржинська С.Ю., Гетьман О.О., Іванілов О.С., Горлачук В.В., Яненкова І.Г. та інші.

У роботах зарубіжних та українських вчених знайшли відображення загальні питання розвитку підприємств, зокрема будівельних компаній. Питання ж ефективності використання основних виробничих фондів залишається одним з найважливіших питань у будівельній сфері.

Невирішені раніше частини загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття є показники ефективності використання основних виробничих фондів будівельних організацій.

Взагалі існує три способи визначення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства, тобто три способи розрахунку показника фондовіддачі [5].

Перший спосіб полягає в тому, що показник фондовіддачі розраховується як відношення валової (товарної) продукції до основних виробничих фондів. Цей показник у даний час широко застосовується в практиці господарської діяльності, і йому у багатьох випадках надається вирішальне значення при оцінці ефективності використання основних виробничих фондів. Другий спосіб розрахунку показника фондовіддачі – відношення чистої продукції (національного доходу) до основним виробничим фондам. При третьому способі рекомендується користуватися показником рентабельності, розрахованим як відношення загального прибутку підприємства (об'єднання) до його основних виробничих фондів.

Ці три способи розрахунку відображають три різні наукові концепції, критерії і методи вирішення одного і того ж питання.[4] Зрозуміло, одночасно не можна користуватися всіма методами при визначенні ефективності використання основних виробничих фондів.[4] Необхідний єдиний методологічний підхід і рішення цього питання на базі використання якогось одного критерію і відповідного показника та рекомендації для використання його на підприємствах будівельної галузі.

Ціллю статтіє дослідження процесу ефективності використання основних виробничих фондів на основі обґрунтованих методологічних принципів і методів аналітичного

дослідження факторів фондовіддачі, визначення резервів та шляхів їх підвищення та використання в будівельних організаціях.

Виклад основного матеріалу. Забезпеченість підприємств основними фондами і ефективність їх використання є важливими факторами, від яких залежать результати господарської діяльності, повнота і своєчасність виконання робіт, а отже, і обсяг виробництва продукції, її собівартість, а також загальний фінансовий стан підприємства.

Як вже було сказано, при оцінці ефективності використання основних виробничих фондів, важливим показником при розрахунках являється фондовіддача та фондоємність. Розглянемо біль детальніше ці показники [1].

При аналізі використання основних виробничих фондів в цілому дуже важливо визначити показники їх економічної ефективності. Найбільш поширеним серед них є вартісний показник фондовіддачі, який визначається як відношення вартості валової продукції до середньорічної вартості основних виробничих фондів.

Важливим вимірником ефективності використання основних фондів є фондомісткість, яка показує, скільки використовується або скільки повинно використовуватись основних фондів для виробництва одиниці продукції.

Найважливіший фактор підвищення фондовіддачі – забезпечення оптимальної структури основних виробничих фондів. Фондовіддача багато в чому залежить також від сформованих пропорцій між основними і оборотними фондами.[6] При оптимальному забезпеченні засобів праці предметами праці більш інтенсивно використовуються перші, і навпаки, при нестачі оборотних фондів знижується ефективність використання основних фондів.

На показник фондовіддачі впливають два фактори: зміна обсягу валової продукції та середньорічної вартості основних виробничих фондів [1].

Роль основних засобів у процесі праці визначається тим, що у своїй сукупності вони утворюють виробничо-технічну базу і визначають можливості підприємства по випуску продукції, рівень технічної озброєності праці. Накопичення основних засобів і підвищення технічної озброєності праці збагачують процес праці,

надають праці творчий характер, підвищують культурно-технічний рівень суспільства.

Видова (технологічна) класифікаціяосновнихфондівпідприємств подана на рисунку 1.

Рис. 1. Видова (технологічна) класифікація основних фондів підприємств [2]

Однією з найбільш важливих завдань розвитку будівельних організацій є забезпечення виробництва насамперед за рахунок підвищення його ефективності і більш повного використання внутрішньогосподарських резервів. Для цього необхідно раціональніше використовувати основні фонди і виробничі потужності будівельних підприємств [1].

Збільшення обсягів виробництва будівельної продукції досягається за рахунок:

1) введення в дію нових основних фондів і виробничих потужностей;
2) поліпшення використання діючих основних фондів і виробничих потужностей.

Аналіз стану та ефективності використання основних фондів будівельного підприємства,на наш погляд, передбачає проведення наступної аналітичної роботи (рис.2).

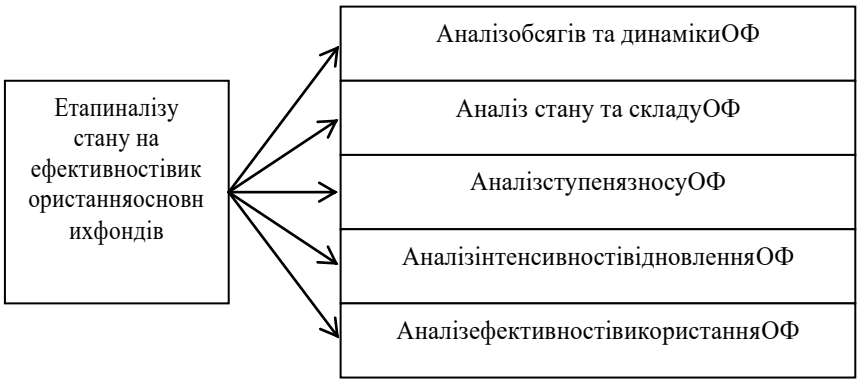

Рис. 2. Етапи аналізу стану та ефективності використання основних фондів(ОФ) будівельної організації

Показники використання основних фондів, виражені в натуральних одиницях, можуть бути розраховані по фактичному випуску продукції, а також по можливому технічно розрахунковому випуску. Вони дають уявлення про загальний рівень використання тих або інших однорідних машин, агрегатів, тієї або іншої одиниці устаткування або групи цього устаткування, але не дозволяють відповісти на запитання: за рахунок чого отримана фактична продуктивність даного агрегату, тобто яку частину робочого часу цей агрегат функціонував і який був рівень його використання протягом цього часу? [2]

До системи взаємозалежних показників (коефіцієнтів), які безпосередньо характеризують рівень використання основних фондів і виробничих потужностей, а також розкривають резерви подальшого поліпшення їхнього використання, відносяться:

- використання в часі (коефіцієнт екстенсивного навантаження);
- використання в одиницю часу (коефіцієнт інтенсивного навантаження);
- загальне використання (коефіцієнт інтегрального навантаження).

Перший показник (Кекст) визначається шляхом розподілу часу фактичного використання на максимально можливий час використання основних фондів. Другий показник (Кінт) отримуємо в результаті розподілу фактичної кількості продукції, зробленого в

одиницю часу роботи устаткування, на максимальний випуск цієї продукції, яку можна зробити за участю даних основних фондів у ту ж одиницю часу. Третій показник (Кінтегр) розраховується шляхом перемножування перших двох показників.

Показник використання основних фондів у часу (коефіцієнт екстенсивного навантаження) визначається порівняно просто.[4] Показник же використання основних фондів в одиницю часу (коефіцієнт інтенсивного навантаження) визначити легко лише в тих галузях, де випускається однорідна продукція і, отже, обсяг її виробництва може бути виражений у натуральних одиницях.Якщо ж підприємство і його підрозділи виробляють продукцію різноманітної номенклатури, то показник використання основних фондів в одиницю часу розрахувати значно складніше. Слід мати на увазі, що приведені вище показники усе ж не дозволяють дати відповідь на питання, як використовуються основні фонди в цілому по підприємству, у галузі й у промисловості , зокрема будівельної.

Роль узагальнюючого показника використання основних фондів будівельної організації може деякою мірою виконувати показник випуску продукції на одиницю виробничої площі. Цей показник виражається, як правило, у натуральних одиницях [3].

Одним з найбільш загальних показників використання виробничої потужності є коефіцієнт її фактичного використання, що розраховується шляхом розподілу продукції, виготовленої за певний проміжок часу (звичайно за рік), на величину виробничої потужності. Натуральні показники використання основних фондів, використовувані при аналізі сучасного стана і планування виробничих потужностей, при упорядкуванні балансу устаткування і т.д. усе ж не розкривають загальної картини ефективності використання всієї сукупності основних фондів підприємства, галузі, промисловості в цілому.

Дані о роботі будівельних організацій обумовлюють велику кількість резервів поліпшення використання діючих основних фондів,їх виробничих потужностей, у тому числі знову введених в експлуатацію, зокрема це може бути досягнуте завдяки:

- підвищенню інтенсивності використання виробничих потужностей і основних фондів;
- підвищенню екстенсивності їх навантаження.

Більш інтенсивне використання виробничих потужностей і основних фондів досягається насамперед за рахунок технічного удосконалювання останніх.

Практика будівельних підприємств показує, що тут йде процес збільшення одиничної потужності устаткування:

- у машинах і агрегатах, будівельних пристроях зміцнюються найбільш відповідальні деталі і вузли;

- підвищуються основні параметри виробничих процесів (швидкість, тиск і т. ін.);

- механізуються й автоматизуються не тільки основні виробничі процеси й операції, але і допоміжні і транспортні операції, нерідко стримуючі нормальний хід виробництва і використання устаткування; застарілі машини модернізуються і замінюються новими, більш досконалими.

Інтенсивність використання виробничих потужностей і основних фондів підвищується також шляхом удосконалювання технологічних процесів, також включає технічне їхнє переозброєння, підвищення темпів оновлення основних фондів. Досвід роботи ряду галузей промисловості показує, що швидке технічне переоснащення діючих фабрик і заводів особливо важливо для тих підприємств, де має місце більш значний знос основних фондів теж стосується і будівельних організацій.

Збільшення часу роботи устаткування досягається за рахунок:

1. Постійної підтримки пропорційності між виробничими потужностями окремих груп устаткування на кожній виробничій ділянці підприємства в цілому, між окремими виробництвами усередині кожної галузі промисловості, між темпами і пропорціями розвитку галузей промисловості і всього народного господарства;

2. Поліпшення догляду за основними фондами, дотримання передбаченої технології виробництва, удосконалювання організації виробництва і праці, що сприяє правильної експлуатації устаткування, недопущенню простоїв і аварій, здійсненню своєчасного і якісного ремонту, що скорочує простої устаткування в ремонті і збільшує міжремонтний період;

3. Проведення заходів, що підвищують питому вагу основних виробничих операцій у витратах робочого часу, скорочення сезонності в роботі підприємств ряду галузей промисловості, підвищення змінності роботи підприємств.

Відомо, що на підприємствах крім діючих машин і агрегатів частина устаткування знаходиться в ремонті і резерві, а частина - на складі. Своєчасний монтаж невстановленого устаткування, а також введення в дію усього встановленого устаткування за винятком частини, що знаходиться в плановому резерві і ремонті, значно покращує використання основних фондів.

В усіх галузях промисловості є великі можливості, що дозволяють поліпшити використання основних фондів.

У будівництві важливим напрямком поліпшення використання устаткування може бути підвищення змінності використання устаткування. Підвищення коефіцієнта змінності роботи устаткування дозволить збільшити обсяги виконуваних робіт та виготовлення будівельної продукції. Вирішуючи задачу підвищення коефіцієнта змінності роботи устаткування, необхідно насамперед мати на увазі, що основне устаткування на багатьох будівельних підприємствах використовується не цілком головним чином через дефіцит робочої сили.

Посилення ефективності використання основних фондів будівельних організацій може бути досягнуто шляхом вдосконалення організації ремонту будівельної техніки на основі міжвідомчої кооперації, впровадження агрегатно-вузлових методів ремонту, створення мережі спеціалізованих ремонтних підприємств. Організаційними передумовами підвищення інтенсивності роботи будівельних машин є поліпшення забезпеченості інструментами і пристосуваннями, налагоджена система постачання запасними частинами, матеріалами і конструкціями належної якості.

Підводячи підсумки, можна казати, що підвищення ефективності використання основних виробничих фондів будівельної організації може бути досягнуто завдяки:

1. Скорочення простоїв і часу перебування машин в ремонті;
2. Впровадження передових методів технологій та організації в будівництві;
3. Підвищення ступеня збірності будівель і споруд, що зводяться будівельними організаціями, що тягне за собою поліпшення використання монтажних кранів за вантажопідйомністю та потужністю;
4. Підвищення кваліфікації працівників;
5. Скорочення холостих пробігів машин і механізмів;

6. Впровадження наукової організації праці і т. п.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку.Будь-який комплекс заходів щодо поліпшення використання виробничих потужностей і основних фондів, розроблювальний у всіх ланках управління промисловістю, зокрема будівельною повинен передбачати забезпечення росту обсягів виробництва продукції насамперед за рахунок більш повного й ефективного використання внутрішньогосподарських резервів і шляхом більш повного використання машин і устаткування, підвищення коефіцієнта змінності, ліквідації простоїв, скорочення термінів освоєння знову введених у дію потужностей, подальшої інтенсифікації виробничих процесів.

Важливий резерв кращого екстенсивного та інтенсивного використання основних фондів та виробничих потужностей будівельних підприємств, швидке освоєння проектних потужностей, введення в дію нових технологічних агрегатів, устаткування, машин також величезне значення в поліпшенні використання основних фондів і виробничих потужностей має матеріальне стимулювання робітників. Творче і сумлінне відношення працівників до праці є важливою умовою поліпшення використання основних фондів і виробничих потужностей.

Література

1. Акулич В. Анализ использования основных средств /В. Акулич //Экономика. Финансы. Управление. – 2010. - № 8. – С. 26-33.

2. Экономика предприятия: учеб.пособие /В.П. Волков [и др.]; под общ. ред. В.П. Волкова. – М: Новое знание, 2009. – 677с.

3. Чернобривец А. Анализ интенсивности и эффективности использования основных средств /А. Чернобривец //Экономика. Финансы. Управление. – 2011.

4. Гончарук Н.В. Фондовіддача як показник рівня використання ОВФ і її вплив на ефективність виробництва //Экономика. Финансы. Управление. – 2012.

5. Оцінювання ефективності використання основних виробничих фондів / Г.А. Семенов, О.Ф. Плаксюк // Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. - 2010. - № 2. - С. 188-190.

6. Цал-Цалко Ю.С. Проблеми оцінки стану та ефективності використання основних засобів підприємства / Ю.С. Цал-Цалко // Вісник ЖІТІ. – 2012. – № 15 – С. 162.

1. Akuly`ch V. Analy`z y`spol`zovany`ya osnovnыx sredstv /V. Akuly`ch //Эkonomy`ka. Fy`nansы. Upravleny`e. – 2010. - # 8. – S. 26-33.

2. Эkonomy`ka predpry`yaty`ya: ucheb.posoby`e /V.P. Volkov [y` dr.]; pod obshh. red. V.P. Volkova. – M: Novoe znany`e, 2009. – 677s.

3. Chernobry`vecz A. Analy`z y`ntensy`vnosty` y` эffekty`vnosty` y`spol`zovany`ya osnovnыx sredstv /A. Chernobry`vecz //Эkonomy`ka. Fy`nansы. Upravleny`e. – 2011.

4. Goncharuk N.V. Fondoviddacha yak pokazny`k rivnya vy`kory`stannya OVF i yiyi vply`v na efekty`vnist` vy`robny`cztva //Эkonomy`ka. Fy`nansы. Upravleny`e. – 2012.

5. Ocinyuvannya efekty`vnosti vy`kory`stannya osnovny`x vy`robny`chy`x fondiv / G.A. Semenov, O.F. Plaksyuk // Derzhava ta regiony`. Seriya. Ekonomika ta pidpry`yemny`cztvo. - 2010. - # 2. - C. 188-190.

6. Czal-Czalko Yu.S. Problemy` ocinky` stanu ta efekty`vnosti vy`kory`stannya osnovny`x zasobiv pidpry`yemstva / Yu.S. Czal-Czalko // Visny`k ZhITI. – 2012. – # 15 – S. 162.

Рецензент: *Бельтюков Є.А.,заслужений діяч науки і техніки України, д.е.н., професор, зав. кафедри економіки підприємств ОНПУ.*

15.12.2014

УДК 657.6

Масленніков Євген

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ В ПРОВЕДЕННІ ВНУТРІШНЬОЇ ПЕРЕВІРКИ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Дана стаття призначена визначенню сутності проведення внутрішнього аудиту витрат на підприємстві. Особливу увагу приділено вивченню теоретичних та практичних аспектів внутрішнього аудиту витрат в системі управління підприємством.